

Genderinclusief lesgeven in HBO- ICT

kleine interventies,
groot effect

Voor HBO-I docenten

12-02-2026

HOGESCHOOL
ROTTERDAM

Toekomstmakers

Waarom deze sessie?

- Vrouwen vallen vaker uit in technische opleidingen
 - Niet door gebrek aan talent, maar door context en cultuur
 - Genderinclusief lesgeven gaat over gelijke kansen, niet over voorkeursbehandeling

Doel

- Bewustwording van *onbewuste mechanismen*
- Praktische handvatten voor het **dagelijks lesgeven**
- Startpunt voor teamreflectie en kleine experimenten

Herkenbare situaties in ICT-onderwijs

Projectgroepen waarin één vrouw alles documenteert

Sterke studentes die minder snel het woord nemen

Competitie die motiveert voor sommigen, maar anderen afhaakt

Studentes melden zich minder snel bij bugs of onduidelijkheid.

Genderneutraal is niet genoeg

Studenten starten niet vanuit dezelfde positie

- Stereotypen beïnvloeden zelfbeeld en gedrag
- Inclusief onderwijs compenseert bestaande nadelen

Vier mechanismen die een rol spelen

Genderstereotypen (wie 'hoort' bij ICT/ techniek?)

- Zelfvertrouwen en feedback
- Minderheidspositie
- Beeld van het beroep en maatschappelijke relevantie

Wat kan je hieraan doen?

- Geef zelfvertrouwen: een studenten met een leeg scherm, in plaats van denken 'ze is niet eens begonnen', vraag eens of ze een paar keer 'undo' doet om de pogingen die ze al heeft gedaan te laten zien. Zo krijgt ze vertrouwen, dat in haar ogen 'mislukte pogingen' onderdeel zijn van het proces en voor betere feedback zorgen dan een leeg scherm.
- De vrouw heeft een minderheidspositie, wees daarvan bewust. Kleine opmerkingen kunnen al veel uitmaken. Gebruik geen kwalificaties als 'ingewikkeld' of 'makkelijker dan je denkt'. Heb het liever over stappen die gezet moeten worden.
- Haal vrouwelijke rolmodellen in de klas*

De rol van de docent

Je beïnvloedt leerklimaat, interactie en groepsdynamiek

- Vaak onbewust, maar met groot effect
- Kleine keuzes maken verschil
- Gebruik beeldmateriaal, leesmateriaal, voorbeelden met vrouwen, van vrouwen.
 - Breng samenwerking en overleg in beeld en wissel dit af met studenten die aan een opdracht of product werken. Gebruik actiefoto's en liever geen portretten.
 - Fotografeer studentes op dezelfde manier als de mannelijke studenten. Voorkom dat meisjes in beeld zijn met een afwachtende houding of dat zij de enige zijn die in de camera kijken.
 - Kijk of er whitepaper of boek over hetzelfde onderwerp van een vrouwelijke auteur is.
- Geef bewust aan wat er al goed is aan het werk van de studentes. Met name op het technische vlak.

1. Gastheer – leerklimaat

Actief werken aan sociale veiligheid

- Normeren van gedrag in projectgroepen
- Fouten maken expliciet onderdeel van leren

2. Presentator – interactie

Bewuste beurtverdeling

- Niet alleen reageren op wie het hardst praat
- Alle oplossingen bespreken, niet alleen de beste

3. Didacticus – werkvormen

- Afwisseling tussen competitie en samenwerking
 - Abstracte én contextuele opdrachten
 - Aansluiten bij verschillende leervoorkeuren

4. Leercoach – feedback

- Groei-gerichte feedback geven
 - Focus op strategie en leerproces
 - Uitdagen zonder te overbeschermen

5. Pedagoog – veiligheid

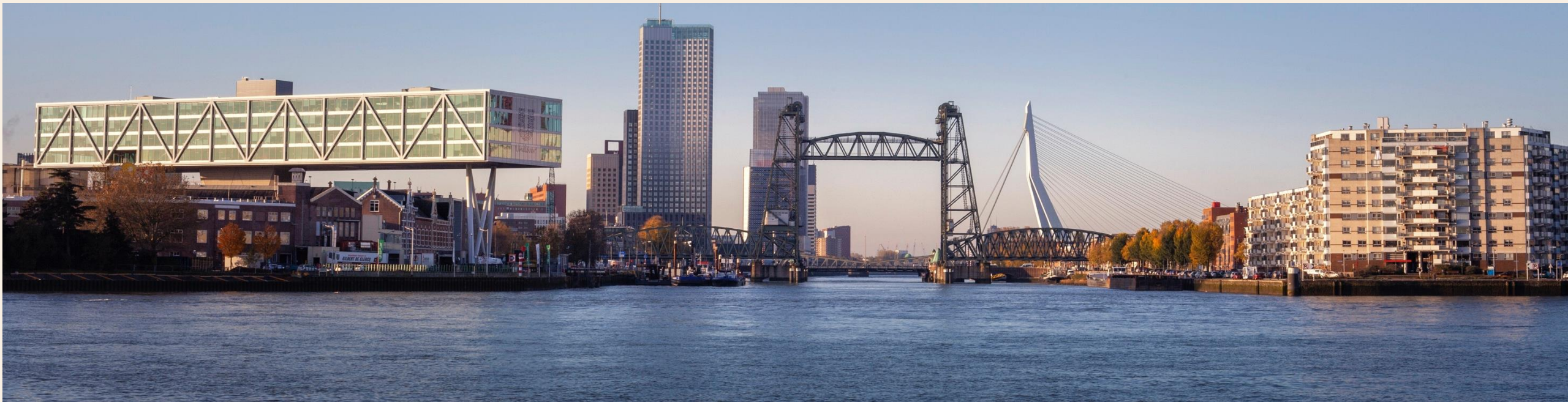
- Herkennen van minderheidspositie
 - Rolverdeling in teams bespreekbaar maken
 - Ongewenst gedrag niet laten passeren

6. Afsluiter – betekenis geven

Les plaatsen in groter geheel

- Maatschappelijke relevantie expliciteren
- Vooruitblik naar volgende stap in het vak

Wat vraagt dit van jou?

Geen complete onderwijsvernieuwing

- Eén kleine aanpassing kan al verschil maken
- Bewustwording is de eerste stap

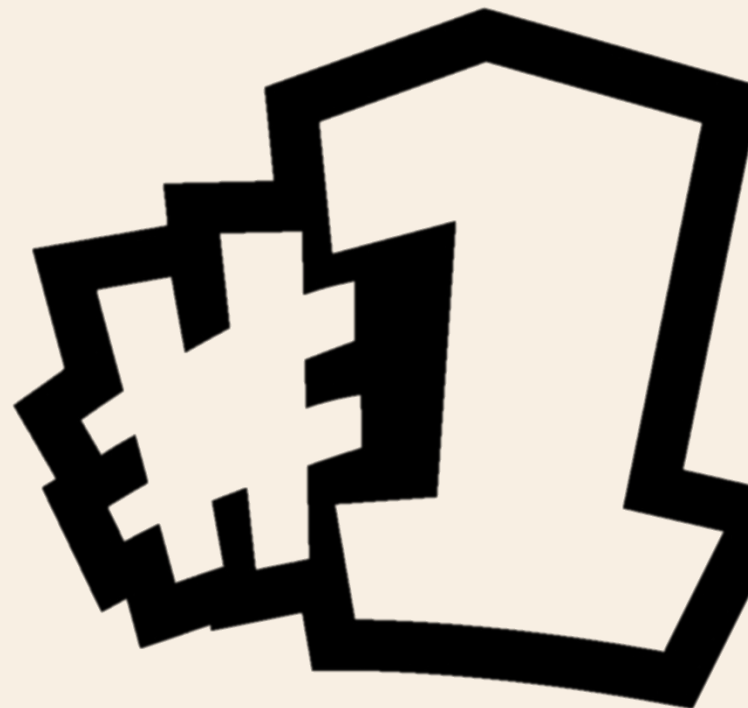

Zelf aan de slag!

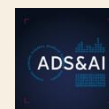
We gaan werken met herkenbare ICT-casussen

- Focus op haalbare interventies
- Wat kun jij morgen al anders doen?

STAP

1 Vectoren door [Vecteezy](#)

Werkvorm: Casusreflectie

Werk in groepen van 4–6 docenten

- Lees samen één casus
- Beantwoord de reflectievragen
- Formuleer één haalbare interventie

Casus 1 – Projectgroep

- In een projectgroep van 5 studenten is één vrouw
 - Zij neemt automatisch documentatie en planning op zich
 - Technische beslissingen worden vooral door anderen genomen
 - De docent ziet geen direct probleem

Reflectievragen – Casus 1

- Wat zie je gebeuren?
 - Welke docentrol is hier relevant?
 - Wat is het risico voor deze student?
 - Wat kun jij als docent doen?

Casus 2 – Klassikale interactie

- Tijdens een programmeerles reageren steeds dezelfde studenten
 - Een studente stelt haar vragen na de les
 - De docent denkt: 'ze komt wel als het nodig is'

Reflectievragen – Casus 2

- Welke aannames spelen hier een rol?
 - Wat betekent dit voor zichtbaarheid?
 - Welke kleine interventie is mogelijk?

Casus 3 – Feedbackmoment

- Een studente levert correcte maar voorzichtige code in
 - De feedback is mild en weinig technisch
 - Bij andere studenten is de feedback directer

Reflectievragen – Casus 3

- Wat is het effect van deze feedback?
 - Welke rol heeft de leercoach hier?
 - Hoe maak je feedback groeigericht?

Plenair delen

- Elke groep deelt één inzicht
 - En één interventie die morgen toepasbaar is
 - Focus op haalbaarheid

“Genderinclusief lesgeven gaat niet over voorkeursbehandeling, maar over gelijke ontwikkelkansen vanuit een ongelijke startpositie.”

Meer info?

Voorlichting en onderzoek

VHTO <https://www.vhto.nl/>

Women Inc <https://www.womeninc.nl/>

EU https://eige.europa.eu/publications-resources/toolkits-guides/work-life-balance/women-in-ict?language_content_entity=en

Rolmodellen, activiteiten en actieve coaching en mentoring

Dutch Women in Tech <https://www.dwit.work/> en

<https://www.linkedin.com/showcase/women-in-tech-netherlands/>

Rightbrains <https://rightbrains.nl/>

**HOGESCHOOL
ROTTERDAM**

Toekomstmakers